

[Carl P. Jensen.]

ligger det i sagens natur, at en sanering nu engang giver færre boliger pr. m² areal — hvad der jo også er formålet. Der findes ikke tilstrækkeligt med arealer, hvor man kan opføre erstatningslejligheder, inden for Københavns kommunes eget område. Nu vel — vil man så sige — det er også i erkendelse heraf, at man dels har anvist vej over et samarbejde inden for en række kommuner, dels har åbnet mulighed for ydelse af støtte til erstatningslejligheder i nabokommunerne til den kommune, hvor der saneres.

Det ville så ganske afgjort være det bedste, hvis man kunne løse spørgsmålet ad disse veje; men jeg må erkende, at jeg ikke tror meget på frivilligt samarbejde, som jo er det principielle i forslaget. På en eller anden måde har man i en række omegnskommuner fået den indgroede opfattelse, at de mennesker, der flytter ud fra saneringsramte kvarterer, er ringere, ikke alene i social og økonomisk henseende, men i visse tilfælde også i moralsk henseende, og derfor slår man syv kors for sig for ikke at få dem ind over kommunegrænsen. Jeg beklager meget, at denne opfattelse gør sig gældende inden for visse kommuner. Ganske vist kan man ikke hindre, at disse mennesker selv skaffer sig en lejlighed, men ligefrem acceptere dem i større stil behøver man jo ikke at gøre noget til — sådan ræsonneres der, i hvert fald officielt; men resultatet bliver det samme.

Jeg er helt enig i, at loven skal påbyde, at boligproblemet skal løses, før man sanerer; men for at kunne opfylde denne forpligtelse er det nødvendigt, at man finder frem til en løsning af dette problem. Jeg beder derfor den højtærede minister overveje, om man ikke kan finde en udvej, hvis resultaterne af frivillighedsprincippet — som af mange grunde må foretrækkes — ikke opfylder de forventninger, der med rette må næres.

Må jeg i øvrigt, uden at jeg derfor skal trække tiden ud, gøre et par bemærkninger, som — det erkender jeg — måske i dette øjeblik er mere udadvendte.

Jeg synes, det er udmærket, at man får mulighed for at gennemføre en sanering med nænsom hånd. I kapitel VI i lovforslaget om sanering af usunde bydele har

man under finansieringsbestemmelserne i § 27, stk. 2, peget på den mulighed, at der, hvor bygninger af kunstnerisk eller historisk værdi, hvor man ikke kan opnå en rimelig leje efter de omkostninger, der bliver tale om, indgår i en sanering, kan opnås støtte til kompensation af de eventuelle lejetab. Jeg skal gerne erkende, at en sådan bestemmelse kan have sin værdi, men jeg tror på den anden side, man skal passe på, at man ikke med dette giver fredningsentusiasterne for meget vind i sejlene. Jeg erindrer, at en arkitekt engang i november måned i fjor holdt et foredrag i Foreningen til gamle Bygningers Bevaring. Det var — som han selv sagde — et stærkt indlæg i striden om fredning af Lægeforeningens boliger, der blev bygget for 100 år siden, men som tiden for længst er løbet fra. Denne arkitekt kaldte disse bygninger et monument i det sociale byggeris historie. Han bad om, at man betragtede hans synspunkter som en motivering for et forslag om fredning af hele anlægget, og han pegede netop på muligheden for at få økonomisk støtte dertil gennem den lovgivning, vi nu skal gennemføre.

Jeg er klar over, at disse mine bemærkninger kan få denne strid til at blusse op, især når jeg giver udtryk for den opfattelse, at noget sådant i hvert fald ikke kan være meningen med denne lovgivning. En bebyggelse med kun 100 år på bagen kan ikke være så historisk, at den kan sidestilles med Nyboder, som den pågældende arkitekt tager med ind i billedet. Da Lægeforeningen i sin tid fik stillet disse byggegrunde til rådighed, skete det med tilbagefaldsret til Københavns kommune, men med den klare bestemmelse i fundatsen, at grundene i al fremtid kun kunne benyttes til deres oprindelige formål — d. v. s. sunde og billige boliger for den mindrebemidlede del af befolkningen. Det vil med andre ord sige, at Lægeforeningen ved denne forudseenhed ikke selv har regnet med, at disse boliger skulle stå til evig tid, men tværtimod til sin tid give plads for nye og bedre boliger. Jeg håber derfor, at der inden længe må opstå en bebyggelse af nye, sunde og velindrettede boliger, og at man i hvert fald ikke med støtte i denne lov vil gennemføre en fredning, men snarere en sanering, og at det må lykkes at skaffe hensigtsmæssige